

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 6. Vtrum homo, omnia quæ vult, velit propter finem vltimum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

primæ efficientes, ita nec plures fines ultimi. Adde, esse malum & contra rectam rationem, constituere sibi plures fines: unde Deus non potest ad hoc cooperari supernaturali modo, sicut potest cooperari ad hoc, ut duæ causæ efficientes proferant eundem effectum.

ARTICVLVS VI.

Verum homo omnia quæ vult, velit propter finem vltimum?

13

Conclusio est affirmans. Loquitur autem D. Thomas de fine vltimo in genere, qui est, esse beatum; seu, esse quam optimè.

Notandum, tribus modis aliquid appeti propter finem. Primò, ex vi præsentis intentionis. Secundò, ex vi intentionis quæ præcessit. Tertio, intentione interpretatiua, id est, quæ ex ipsa natura operis, siue ex naturali perfectione voluntatis censetur esse. Nunc

DVBIVM EST,

Quomodo ex his tribus appetantur omnia propter finem vltimum in genere?

D. Thomas hic ad 3. insinuat secundum modum, scilicet ex virtute præcedentis intentionis. Et ita multi Thomistæ tenent. Idem videtur sentire Durandus in 4. d. 49. quaest. 4. num. 8.

Sed contra, Primò, Multa appetimus cum primùm venimus ad usum rationis; ut cibum, potum, vestem, lusum &c. & tamen nunquam ante cogitaueramus de vltimo fine, aut hæc esse appetenda propter illum: non ergo omnis appetitio provenit ex vi intentionis vltimi finis quæ præcesserit.

Secundò, Ut aliquid dicatur appeti ex vi præcedentis intentionis, non sufficit ut intentio talis finis, vel ordinatio actionum nostrarum ad talem finem præcesserit; sed necesse est ut post se relinquat aliquem effectum: Vel effectuum continuatam seriem, ex quorum vltimo talis appetitio sequatur vel actio. Et ratio est, quia intentio debet habere aliquam vim & influxum in vltimum opus quod ex vi illius fieri dicitur, saltem mediatè; alioqui nulla est causa cur opus ex illius virtute dicatur proficisci. Patet exemplo. Cùm quis intendit celebrare, ex vi huius intentionis sequitur alia voluntas, scilicet ad eundem templum: ex hac, sequitur itio vsque ad locum; ex loci & vestium præsentia, sequitur voluntas se vestiendi & ipsa vestitio; hinc itio ad altare; hinc lectio totaque actio sacra & sacrificatio, animo etiam nihil cogitante de sacrificio, sed omninò distracto. Si hæc series interruptatur, opus est noua intentione actuali; ut si quis vadens ad sacrum, abducatur à via; vel si quis in sacro committat errorem. Nunc subsumo: arqui non cernitur talis coherentia & connexio omnium nostrarum appetitionum cum appetitione vltimi finis: ergo non sequuntur

ex virtuali intentione finis. Vide Scotum in 4. d. 49. q. 10. §. Ex his sequitur. Vbi sententiam illam refutat.

Respondeo igitur, Non hoc sensu dici omnia appeti propter vltimum finem, sed iuxta tertium modum; nempe, quia omnis appetitio boni partialis, censetur sequi ex appetitione boni integri, idque ob duas causas. Prior est, quia omne bonum parziale naturâ suâ ordinatur ad completionem boni integri ipsius suppositi; sicuti omnis pars naturâ suâ ordinatur ad totum. Secunda, quia voluntatis inclinatio per se primò tendit in bonum adæquatum suppositi: in bonum autem singularum potentiarum tendit quasi secundariò, quatenus hoc bonum est necessarium ad bonum integrum suppositi. Itaque omnis inclinatio & affectio voluntatis in bona particularia, secundum æstimationem moralem censetur sequi ex affectu boni integri, quod est vltimus finis in genere; scilicet, esse optimè. Fortasse D. Thomas nihil aliud voluit.

Ex his soluitur argumentum eorum, qui existimabant omnia opera Infidelium esse peccata; eò quòd Infideles aliquandò se & omnia sua retulerint ad honorem Idoli, tamquam ad vltimum finem. Nam esto aliquandò sic retulerint, non tamen dum illa faciunt, faciunt ex vi illius præcedentis intentionis: nam ex illa intentione non sequitur aliqua continuata series, vel aliquis effectus, unde proximè omne opus illorum prodeat. Sed neque interpretatiuè omnia faciunt propter honorem Idoli; quia faciunt multa opera indifferentia, quæ naturâ suâ non tendunt ad honorem Idoli: faciunt etiam multa opera moraliter bona, quæ naturâ suâ non ad honorem Idoli, sed veri Dei tendunt. Omne enim opus virtutis naturâ suâ cedit in honorem veri Dei, ac proinde interpretatiuè censetur propter Deum fieri.

Dices, Causa secunda efficiens non potest mouere seu efficere nisi cooperante causâ primâ efficiente: ergo similiter finis particularis non potest mouere voluntatem, nisi simul cooperante fine vltimo.

Respondeo Primò, Si hoc argumentum valeret, conuinceret omnia appeti ab homine ex actuali intentione finis vltimi; quod tamen illi non concedunt.

Respondeo Secundò, Finem vltimum in omni motu voluntatis cooperari fini particulari: non quod moueat immediatè voluntatem hominis, aut quòd homo velit propter illum; sed quia causa prima cooperatur homini in omni volitione, idque propter vltimum finem. Dum enim homo aliquid vult ob aliquem finem particularem, Deus cooperatur eius voluntati ob finem vniuersalem seu vltimum. Et ita fit ut finis vltimus concurret non tantùm ad omnem motum voluntatis, sed etiam ad omnem operationem creaturæ.

14
Omnia appeti propter finem intentione interpretatiua.

Omnes actiones imbelium non sunt peccata. Opposita damnata est à Pio V. & Gregorio XIII. ac nouissimè anno 1641. ab Urbano VIII. speciali iurisdictione.

Quid requiratur ut aliquid dicatur finis intentione virtuali

DVBIUM II.

Vtrum hoc modo omnia quæ homo appetit, appetat ob vltimum finem in particulari consideratum, qui est Deus?

16
Dupli-
der aliquid
appetit
propter
Deum.

NOtandum est; hominem dupliciter posse aliquid appetere propter Deum. Primò, vt Deum honoret, vel ei gratificetur. Secundò, vt Deum consequatur tamquam summum bonum. Nunc Respondeo, Homo sola obiecta honesta, hoc modo, scilicet interpretatiuè; appetit propter Deum.

Ratio est, quia hæc sola naturâ suâ tendunt ad Dei honorem; suntque media ad Deum consequendum: ergo hæc sola censentur fieri ex affectu voluntatis in Deum. Indifferentia, vt talia sunt, non censentur appeti propter Deum; quia neque illis Deus honoratur, neque sunt media promerendi Deum. Multò minùs ea quibus con-nexa est malitia venialis vel mortalis; absurdum enim est dicere eum qui fornicatur; appetere illam delectationem propter Deum; tamquam ob vltimum finem; Deumque plus diligi in huiusmodi delectatione, quàm ipsam delectationem; vt quidam videntur dicere. Nam illa appetitio nullo modo sequitur ex affectu erga Deum; neque naturâ suâ ducit in Deum, sed abducit; neque honorat, sed inhonorat.

17
In omni
bono quod
appetit,
an Deus
appetatur.

Dices Primò, Omne bonum est quædam Dei participatio; ergo in omni bono appetitur ipse Deus.

Respondeo Primò, Hinc non sequi omne bonum appeti propter Deum, sed potius è contrario Deum appeti propter quoduis bonum. Appetitur enim in omni bono vt Deus sit, vt videlicet illud bonum quod amatur esse possit, quod sine Deo esse nequit.

Secundò, Fateor in omni bono appeti quandam Dei imitationem analogam. Hinc tamen non sequitur appeti ipsum Deum; nisi quali ratione etiam bruta & omnes creaturae quandam Dei imitationem appetunt. Et sic D. Thomas 1. p. qu. 6. art. 4. ad 2. dixit omnia appetendo propriam perfectionem, appetere Deum; quatenus perfectiones omnium rerum, sunt quædam similitudines diuini esse. Verum talis locutio non est propria.

Dices Secundò, Qui appetit bonum partiale, magis appetit bonum integrum, in quo omnia partialia continentur. Sed omne bonum creatum respectu Dei est veluti particula; ergo &c.

Respondeo, Maior tantum est vera de bono integro quod componitur ex bonis illis particularibus: tale autem bonum non est Deus.

Dices Tertio, Omnis appetitio boni censetur esse propter vltimum finem in genere, qui est plenitudo boni & carentia mali; atqui iste vltimus finis reuera continetur in Deo; ergo omnis appetitio boni censetur esse propter Deum.

Respondeo, Negando Consequentiam; tum quia illa plenitudo boni quam homo desiderat, est quid communius & abstractius quàm Deus. Tum quia non continetur in Deo nisi obiectiuè vel causaliter, non autem formaliter. Tum denique quia sufficit distinctio rationis, vt alterum

sine altero appeti possit; vt patet in attributis diuinis: multi enim amant Dei Misericordiam, & oderunt ipsius Iustitiam; cum tamen hæc solâ ratione distinguantur.

Dices Quarto, Si sola obiecta honesta hoc modo in Deum tendunt; ergo quotiescumque homo appetit aliquid ob delectationem vel commodum naturæ, appetit illud vt vltimum finem (quia appetit illud propter se, & nullo modo refert in Deum) ac proinde peccat mortiferè: quod tamen est falsum; quare & illud ex quo sequitur.

Respondeo, Appetit illud vt vltimum finem operis, non autem vt vltimum finem operantis; vnde ob hanc causam nullum est peccatum. Quia etsi vltimum finem operis statuat in aliquo obiecto delectabili; non tamen suum finem vltimum in eo ponit.

ARTICVLVS VII.

Non habet peculiarem difficultatem. Vide D. Thomam.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum omnes Creaturae habeant eundem vltimum finem?

Conclusio est, Omnes creaturas habere eundem vltimum finem tamquam rem cuius gratiâ sunt; non tanquam rem, quam adipiscuntur.

Notandum est, cum Deus dicitur finis omnium creaturarum, non esse intelligendum de fine-qui intenditur, sed cui; quem D. Thomas hic videtur accipere per finem cuius gratiâ (cum tamè Aristoteles quem hic citat, per finem cuius gratiâ, intelligat rem illam quæ intenditur.) Finis autem qui intenditur in omnibus creatis, est gloria Dei extrinseca, quæ consistit in duobus, sed diuerso modo. Nam obiectiuè consistit in eo quod diuinæ perfectiones, potentia, sapientia, misericordia, iustitia, ceteraque attributa, in creaturis tamquam in effectis & quasi speculis resplendant: formaliter verò consistit in eo quod creatura rationalis illas cognoscat, amet, veneretur, & laudet. Gloria enim formaliter est clara cum laude notitia; teste Cicerone. Seu est notitia alterius excellentia, pariens amorem, venerationem & laudem. Intrinsicè Dei gloria obiectiuè consistit in excellentia & veluti luce diuinarum perfectionum; formaliter in notitia & amore æterno sui.

Quod autem Deus sit finis-cui omnium creaturarum; gloria verò Dei sit finis-qui, patet Prouerb. cap. 16. Omnia propter semetipsum operatus est Dominus: Nempe tamquam propter eum, cui quæritur vel intenditur aliquod bonum per totam creaturarum collectionem. Non potest autem Deo quæri aliquod bonum intrinsicum, ipsum perficiens; cum per essentiam suam sit infinite perfectus: ergo intenditur bonum aliquod Dei extrinsecum, quod perficiat ipsas creaturas: hoc autem non potest esse aliud quam gloria Dei. Quod patet. Tantum enim sunt duo genera bonorum extrinsecorum; diuinitæ

17
Quomodo
Deus sit
finis-cui
omniū
Creatura-
rum.

Gloria Dei
in quo con-
sistat.